

בס"ד

אהיליבא יקריא,

למעלה משנה חלפה מאז החלתי לעמוד בראש מנהלת תנופה. אני יודע שנטלתי על עצמי משימה מורכבת התלויה בשיתוף פעולה בין גורמים רבים במשרדי הממשלה השונים ובקרב המתיישבים. התגייסתי למאמץ מתוך הכרה שמדינת ישראל חבה חוב מוסרי ואזרחי עצום כלפי המפונים לקידום הפתרון המיוחל.

החלטנו לייסד במה זו של עדכון תקופתי קבוע לכלל המפונים, בנוסף לעדכונים השוטפים הישירים המועברים לראשי הקהילות ולכל קהילה בעניינים הנוגעים אליה.

טרם שאפרוט את המידע אני מבקש לשבח את הרוח החיובית והנמרצת שכלל המשפחות וההנהגות היישוביות מגלים במסגרת המאמץ הכולל של המשפחות, הקהילות ומנהלת תנופה בחתירה אל ישובי הקבע והעסקים.

כאן המקום לציין את תרומתו ומאמציו של מנכ"ל משרד ראש הממשלה, איל גבאי, לכלל הטיפול ובעיקר ליישום מסקנות דו"ח ועדת החקירה הממלכתית.

בחודשים האחרונים החל מעבר משפחות מהאתרים הזמניים ביתד ויכול אל ישובי הקבע "נווה" ו"בני נצרים", החל הליך הקצאת המגרשים במזרח לכיש, ועדות הזכאות החלו ביישום "חוק העסקים" ועוד "התקדמויות" המפורטות בחוברת זו.

אני אמונה ותקווה שבכוחות משותפים עם הרוח המיוחדת שאתם נושאים נקדם השנה באורח ניכר את התיישבות הקבע והחזרה למעגל העבודה והעסקים של כלל המשפחות. זוהי חובתה של המדינה כלפיכם ומנהלת תנופה בראשותי תעשה ככל יכולתה למילוי המשימה.

בנצי ליברמן
ראש מנהלת תנופה

מתקדמים בשתי מילים

מאז פורסם דו"ח ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת טיפול הרשויות במפוני גוש קטיף וצפון השומרון, פועלת מנהלת תנופה ליישום מסקנות הדו"ח. כאשר במקביל, נמשכת העבודה השוטפת של מנהלת תנופה, תוך מאמץ לקדם את ההתקנות הקהילתיות ולסייע לעסקים הקמים מחדש.

במסגרת זאת החליטה הממשלה לאמץ את מסקנות דו"ח ועדת החקירה הממלכתית והנחתה את מנכ"ל משרד רוה"מ וראש מנהלת תנופה לגבש תוכנית עבודה ליישום מסקנות הדו"ח.

להלן עיקרי הפעילות וההחלטות בנושא יישום דו"ח ועדת החקירה:

- **מתקדמים לעסקים:** באתר המינהלה פורסמו הוראות וטפסים להגשת תביעות (בעקבות תיקון החוק על פי מתווה הסכם שנחתם עם בעלי העסקים והמלצות ועדת החקירה), ועדות הזכאות החלו בטיפול בתביעות שהוגשו.
- **תקנות עסקים:** מנהלת תנופה בשיתוף משרדי הממשלה הרלבנטיים משלימה בימים אלו את ניסוח התקנות המשלימות את הוראות החוק.
- **מבני ציבור:** הוחלט להגדיל את התקציב המיועד להקמת מבני הציבור בחלק מההתקנות הקהילתיות, על פי המלצות ועדת החקירה והצרכים היחודיים.
- **קידום פרטני לבתי הקבע:** מנהלת תנופה, באמצעות חב' אשחר, החלה בפרוייקט למיפוי פרטני של כל משפחה ומשפחה במסגרתו ניתן יהיה לאתר ולתת מענה לקשיים וצרכים יחודיים המעכבים את התקדמות המשפחה לעבר בתי הקבע. רשויות או קהילות שהחלו בתהליכי מיפוי עצמיים, ישולבו בעבודת חב' אשחר.
- **סיוע רב שנתי:** מנהלת תנופה ומשרדי האוצר, הרווחה, החינוך והפנים הגיעו לסיכום לגבי סכומי הסיוע בתחומי החינוך, הרווחה, הסיוע החברתי והסיוע המוניציפאלי לשנים 2011-2012.

- **סבסוד מעונות יום:** ועדת השרים לטיפול במפוני גוש קטיף וצפון השומרון אישרה את הצעת מנהלת תנופה להמשיך את הסבסוד הממשלתי למעונות יום למפוני גוש קטיף וצפון השומרון, לפי דרגה 4 של משרד התמ"ת, כפי שהיה מאז הפינוי ובהתאם לתנאים המופיעים בהחלטת הממשלה.
- **מחירי המגרשים בלכיש:** ועדת השרים לטיפול במפוני גוש קטיף וצפון השומרון אישרה את הצעת מנהלת תנופה (עפ"י המלצת ועדת החקירה) להוזיל את מחירי המגרשים ביישובים המוקמים עבור המפונים במזרח חבל לכיש. המחיר החדש לאחר ההפחתה: 201,300 ש"ח למגרש מפותח למגורים בגודל של 500 מ"ר (צמוד למדד 9/2009).
- **ישובים לא מוכרים:** נקבע הפיצוי של הישובים הלא מוכרים עפ"י החלטת הועדה המיוחדת.
- **בושתן הגליל:** הועדה המיוחדת אישרה את המלצת ועדת החקירה לתוספת פיצוי, בגין הצורך בכלונסאות מיוחדות בבוסתן הגליל.
- **ישובים חדשים:** הועדה הארצית לתכנון ובנייה אישרה הקמת ישובים חדשים בסמוך לחפץ חיים, יסודות ואמציה. ועדת השמות הממשלתית אישרה את שמות היישובים: גני טל שיוקם ליד קיבוץ חפץ חיים, נצר חזני שיוקם ליד יישוב יסודות ובאר גני"ם שיוקם סמוך לניצן.

מתקדמים לקבע.

[מתקדמים בנגב]

מפוני נצרים ועצמונה שבחרו להתיישב בחבל חלוציות שבמערב הנגב החלו בחודשים האחרונים להיכנס אל בתי הקבע ביישובים "נווה" ו-"בני נצרים".

בישוב 'נווה' כבר מתגוררות כעשרים משפחות בבתי הקבע שלהן. כמעט מדי יום עוברות עוד ועוד משפחות אל הבתים שבנו, ועד סוף השנה צפויות לעבור קרוב לתשעים משפחות לבתי הקבע ביישוב. במקביל נמשכת בנייתם של המכינה הקדם צבאית, הישיבה התיכונית והאולפנה. תלמוד תורה לבנים כבר שוכן ופועל במבנה הקבע והמוסדות התיכוניים פועלים בינתיים ביישוב הקבע במבנים זמניים. למכינה הקדם צבאית הגיעו השנה מאה וחמישים תלמידים חדשים.

ראוי לציין במיוחד את העובדה שהישובים המדוברים במערב הנגב הפכו להיות אבן שואבת לתושבי מרכז הארץ שהצטרפו אליהם. למעשה נוצר מצב שעל כל משפחה מגוש קטיף שבאה להתגורר בנווה ובבני נצרים הגיעו 2-3 משפחות ממרכז הארץ. הנה כי כן מתיישבי גוש קטיף, בזכות האופי המיוחד ורוח הנתינה וההשקעה המייחדים אותם, מחוללים פלאים בנגב.

- **הגדלת הפיצוי במסלול ב':** החל הליך חקיקה לביטול המדרגות שנקבעו בחוק לעניין פיצוי בגין קרקע באזורי ייחוס (מסלול ב') למי שהתגורר באזור המפונה מעל שנתיים ומתחת לשש שנים. עם השלמת תהליך החקיקה, כל מי שהתגורר מעל שנתיים באזור המפונה יהיה זכאי למלוא פיצוי מסלול ב' (225 אלף ש"ח). היישום דורש שינוי חקיקה שכבר הוחל בכיצועו.

- **שוכרים פרטיים:** כתיאום עם ועד המתיישבים, גובש הסדר המאפשר לשוכרים פרטיים לרכוש מגרשים ביישובים: ניצן ובאר גבי"ם, יישובי לכיש ויישובי אשכול, וזאת במחיר של 225 אלף ש"ח (צמוד למדד) הזוהה למחיר בו הוקצו מגרשים למשפחות שהיו בעלות זכות בבתי מגורים. בנוסף, תינתן הזכות לקבלת הלוואה עומדת שתהפוך למענק לאחר 8 שנים. סכום המענק משתנה בהתאם למקום רכישת המגרש וותק המגורים של המשפחה באזור המפונה. מי שרכש מגרש בפטור ממכרז ושילם עבורו סכום מלא - יהיה זכאי להחזר ההפרש. יישום הסיכום דורש שינוי חקיקה שכבר הוחל בכיצועו.

- **הקצאת מגרשים במזרח לכיש:** בימים אלו מושלם הליך הקצאת המגרשים במזרח לכיש ביישובים נטע (מרשם), בני דקלים (חזן) וחורב.

- **ערך כינון:** מנהלת תנופה פועלת מול משרדי האוצר והמשפטים לגיבוש מתווה עקרוני להגדרת ערך הכינון לעסקים וחקלאים שפונו וחזרו לפעול או מתוכננים לחזור. לאחר קביעת העקרונות ייקבע המסלול ואופן הגשת הבקשות והחקיקה הנדרשת ליישום העניין.

- **העתקת קראווילות:** בחודש הקרוב מתוכנן לצאת לדרך פרויקט העתקת הקראווילות לאוכלוסיות חלשות, בהתאם להחלטת הממשלה בדבר מסלולי הסיוע השונים לזירוז המעבר לבתי הקבע (כפי שפורט בהרחבה בחוברת "מתקדמים לבית").

- **ועדה מיוחדת:** אושר הרכב נוסף של הועדה המיוחדת לייעול וזירוז הטיפול בתביעות.

מתקדמים באריאל

עם תום הקפאת הבנייה ביהודה ושומרון, החלו אנשי גרעין 'נצר אריאל', שפוזנו בקיץ 2005 מנצרים, להתקדם בבניית בתי הקבע בעיר. בשלב זה החלו עבודות התשתית ויציקת היסודות והצפי הוא שבעוד כשלושה חודשים תחל בניית הבתים.

במקביל לבניית בתי הקבע נמשכים המגעים עם עיריית אריאל לאיתור מקום להקמת מבנה הקבע של ישיבת 'נצר מטעי' השוכנת כיום במתחם זמני בעיר. אנשי הגרעין והישיבה ממשיכים כל העת בפעילותם הענפה בעיר ובמרכז האוניברסיטאי.

מתקדמים בגליל

בנצרת עלית, התיישבה לאחרונה קבוצה של כ-15 משפחות ממפוני נווה דקלים (בנים ממשיכים שאינם זכאים על פי החוק), במבנה ששימש בעבר בית ספר. מעבר המשפחות לנצרת עלית נעשה כחלק ממאמציו של ראש העיר שמעון גפסו לחזק את עירו, והמשפחות שכבר הגיעו לעיר ומשפחות נוספות שמתכוננות להגיע בעתיד מתעתדות להשתקע במקום ולבנות את ביתן בעיר בקרוב.

מתקדמים בלכיש

לאחר שהוסרו התנגדויות הארגונים הירוקים והושלמה בניית התשתיות ביישוב נטע בחבל לכיש, התקיים בחול המועד סוכות, טקס הנחת אבן פינה ליישוב החדש בו עתידים להתיישב בשלב ראשון כ-60 משפחות ובהם מפוני תל קטיפא וכפר דרום. במקביל נשלמת הכשרת המגרשים למבני הציבור ביישוב ופריצת דרך לשכונה נוספת בה תוקם מחדש 'מדרשת הדרום' שפעלה שנים ארוכות בגוש קטיף. כמו כן אושר תכנון מפורט ל-100 מגרשים נוספים חלקם בשכונה שבניית התשתיות בה הושלמה, וחלקם בשכונה הנוספת. בימים אלה מסתיים הליך הקצאת המגרשים ביישובים "נטע", "חרוב" ו"בני דקלים" (חזן) אליו עתידים לעבור כ-150 משפחות ובהם גרעין משמעותי של מפוני נווה דקלים. עם השלמת הקצאת המגרשים ניתן יהיה להגיש בקשות להיתר בניה, ולהתחיל בבניית בתי הקבע שבחלקם הגדול יעשה במסגרת "בנייה מרוכזת".

מתקדמים בוועדות הזכאות.

ועדות הזכאות עוסקות באופן נמרץ ביישום מגוון רחב של הליכים אשר מטרתם סיוע למפונים בשיקום חייהם, הן בתחום של בניית בתי הקבע והן בתחום של השיקום העסקי והתעסוקתי. ועדות הזכאות שתפקידן המקורי הוא קביעת זכאות לפיצויים על פי החוק פועלות בימים אלו גם כזרוע מיישמת של הסכמים והחלטות ממשלה (הסכם חברי הכנסת משנת 2007 והחלטת הממשלה מס' 1633 מיום 2.5.10 בדבר העמדת כלים משלימים לצורך זירוז הליכי הבנייה והמעבר לבתי הקבע).

במקביל מטפלות הוועדות בכ-135 תביעות שהוגשו עד כה בעקבות תיקוני החקיקה שהתקבלו לאחרונה בכנסת המגדילים את הזכאות לפיצוי במסגרת מסלול הפיצוי הפיננסי לעסקים וכן הגדלה של תקופת הזכאות לדמי הסתגלות ו/או קצבת התאמה. בחלק מהבקשות ניתנו החלטות חלקם הועברו לטיפול רואי חשבון ובחלקם מתעכב הטיפול בשל המצאת טפסים חלקיים, אי מילוי הטפסים וחתימות כנדרש, ואי צירוף חומר נלווה הדרוש לטיפול בבקשה, חסרים אלה מאלצים את הועדות להחזיר את הבקשות למילוי מחדש או להמתין לחומר נדרש בטרם העברה למתן החלטה.

היות שמדובר ביישום ראשוני של דבר חקיקה חדש נתקלו הועדות במהלך הטיפול בבקשות בשאלות משפטיות המחייבות גיבוש מדיניות אחידה, לעיתים תוך תלות בגורמים חיצוניים, דבר המעכב גם הוא את הטיפול בחלק מהבקשות.

עם זאת הוועדות מודעות לצרכים ולנסיבות המיוחדות של המפונים עושות כל מאמץ שביכולתן לפתור בעיות אלו באופן מהיר ככל האפשר.

נושא מרכזי נוסף אשר הוועדות עוסקות בו בימים אלה הוא נושא עקרונות הפיצוי של השומות הפרטניות אשר ההחלטה בו נוגעת לכ-700 תיקי תביעה בגין בתי מגורים.

במסגרת פס"ד ברוקר הורה בית המשפט לוועדות הזכאות לבחון מחדש את העקרונות הפיצוי על פי שומה פרטנית כפי שנקבעו על ידי השמאי הממשלתי הראשי. בעקבות זאת נערכו בוועדות בשנה האחרונה שימועים נרחבים והוזמנו על ידי הוועדה חוות דעת מומחים הנדסיים, אשר הועברו לאחרונה לעיון באי כוח התובעים, ולאחר קבלת תגובתם תינתן החלטה סופית בסוגיה.

מתקדמים בחינוך ובחברה.

הצוות החברתי במנהלת תנופה בשיתוף עם משרדי הממשלה הרלוונטיים קידם מספר תכניות חינוכיות חברתיות לסיוע למפוני חבל עזה וצפון השומרון.

בין היתר התוכנית כוללת:

- **קידום המעבר לקבע:** סיוע במימון של מגוון פעילויות לקידום קהילות המפונים ליישובי הקבע.
- **לינוי משפחות מתקשות:** סיוע בהכנת תוכנית משפחתית אופרטיבית למשפחות המתקשות בבניית בית הקבע.
- **הפעלת תוכנית להעצמה חינוכית קהילתית:** סיוע בהקמת ובהכשרת צוותי היגוי חינוכיים קהילתיים והעמדת סל תכניות וכלים שיסייעו לצוותי ההיגוי לפעול להעצמת ההורים והנוער.
- **חוגים לילדים ונוער:** הפעלת חוגים בנושא מנהיגות, בניית עתיד וקשר למקום.
- **חיזוק צוותי החינוך הבלתי פורמאלי:** פעילות מול הצוותים ורכזי הנוער להבהרת הצרכים הייחודיים של הילדים ובני הנוער ברשויות הקולטות.
- **השלמת בגריות:** סיוע בהשלמת תעודת בגרות לצעירים שפונו במסגרת תוכנית ההתנתקות.
- **הפעלת מוקד 'מענים':** 'מענים' הינו מוקד בלתי תלוי השם לו למטרה לסייע ולתמוך נפשית במתיישבי חבל עזה וצפון השומרון אשר פונו מבתיהם. המוקד פועל בשני תחומים עיקריים: קבלת פניות טלפוניות לסיוע נפשי מידי והפניית פונים לטיפול נפשי קצר מועד באזור יישובם מחדש. המוקד מעניק טיפולים פסיכולוגיים למפונים בדיסקרטיות מלאה, במימון מלא ובפריסה ארצית ע"י 200 פסיכולוגים, עובדים סוציאליים, קליניים ומטפלים באמנויות.
- **הפעלת מוקד 'מענים להורים':** קו ייעוץ טלפוני להדרכה הורית בסוגיות נורמטיביות של חינוך, ילדים ומשפחה. המוקד כולל משיבים מקרב מגוון רחב של תחומים ביניהם: רבנים, אנשי חינוך ומומחים בתחום הורות, התפתחות הילד והמשפחה.

במסגרת התפקיד שהוטל עליהן ליישם את סיכום הדברים משנת 2007 (הסכם חברי הכנסת) השלימו לאחרונה צוותי היישום של הוועדות מתן החלטות ראשונות עקרוניות ברובן המוחלט של הבקשות לקבלת מענק לפי סעיף 8, ומדי שבוע מתקבלות באופן סדיר החלטות על שחרור כספים למפונים לפי אבני הדרך שנקבעו לצורך המענק לכל מפונה (המצאת היתר בנייה, טופס 4, פינוי דיור זמני וכד').

כמו כן בעקבות הארכת המועד להגשת בקשות לקבלת הלוואה עומדת לפי סעיף 9 לסיכום הדברים, נערכות הוועדות בימים אלה לקליטה וטיפול בבקשות נוספות.

לצורך יישום החלטת הממשלה מס' 1633 מיום 2.5.10 בדבר העמדת כלים משלימים לצורך זירוז הליכי הבנייה והמעבר לבתי הקבע, מטפלים צוותי היישום של וועדות הזכאות בבקשות לקבלת הלוואה משלימה, ובימים אלה גם נשלמות ההכנות לקליטת בקשות להצבת קראווילה כבית קבע.

עין צופיה.

והפעם: נווה זני נצרים

חולות חלוצה המתינו במשך שנים ארוכות, עד שהגיעו למקום עשרות משפחות מעקורי גוש קטיף וממרכז הארץ כדי לגאול אותן משממתן. מי שרוצה להיזכר איך מקימים חבל ארץ חדש בארץ ישראל מוזמן לרדת לנגב המערבי בימים אלו ולצפות בעשרות הבתים שנבנים שם במרץ בין החולות הצהובים. מידי יום עוברות משפחות נוספות לשובים 'נווה' ו'בני נצרים'.

בישוב 'נווה', ישוב הקבע של עקורי עצמונה, מתגוררות כבר למעלה מעשרים משפחות בבתי הקבע שלהן ועד סוף השנה יתווספו אליהן שבעים משפחות נוספות. הרב אלי אדלר מהמכינה הקדם צבאית 'עצם' ששכנה בעבר בעצמונה ומוקמת כעת ב'נווה', מספר בהתרגשות על תנופת הבנייה. "מה שקורה כאן מזכיר את מה שנעשה במדינת ישראל לפני ארבעים וחמישים שנה. זו ממש הפרחת השממה". הרב אדלר מספר שלמכינה נוספו השנה מאה וחמישים תלמידים חדשים, מספר חסר תקדים. גם מספר המשפחות שנוספו לגרעין המשפחות של עצמונה, בהקמת הישוב החדש, מפתיע. כשבעים משפחות ממרכז הארץ בחרו להצטרף לאתגר החלוצי ולבנות את ביתם יחד עם משפחות העקורים.

סמוך ל'נווה', נבנה ומתאכלס באינטנסיביות **'בני נצרים'**, ישוב הקבע של עקורי נצרים. גם ביישוב זה אמורות להתיישב בחודשים הקרובים קרוב למאה משפחות וכמו ב'נווה', גם כאן מרבית המתיישבים אינן מעקורי הגוש. אליהן אוזן, מעקורי נצרים שכבר הספיק לחנוך את בית הקבע שלו ב'בני נצרים' הוא גם מהחקלאים הבולטים ביישוב. הוא מדווח בסיפוק על הגידולים הרבים שכבר צומחים בשטחי החקלאות החדשים סביב ליישוב. "בחממות אנחנו מגדלים פלפלים ועגבניות אורגניים, בשטחים הפתוחים גדלים תפוחי אדמה, גזר, וארטישוק, ובנוסף יש לנו גם מטעי זיתים, אתרוגים ורימונים".

יישוביהם החדשים של המתיישבים החלוצים משתייכים למועצה האזורית אשכול. עד לבואם, היו במועצה שלושים קיבוצים ומושבים ללא ישוב דתי אחד. "הגענו לאזור גם כדי להתקרב לעם ישראל", אומר הרב אלי אדלר. "מבחינתנו זהו אחד מלקחי העקירה". הוא מדווח על התערות הדרגתית של המשפחות הדתיות במרקם החברתי של המועצה האזורית. "אין לי ספק שהזמן עושה את שלו באופן חיובי".

